

Mynd: Jens Kristian Vang

Samson á Trøðni

DAGFINN OLSEN

Í gjár framfóru næmingar á Skúlanum á Trøðni jólaeikin Samson, sum Anna Sofia Restorff og Sólmundur

Jacobsen hava skrivað, sett saman og lagt til rættis.

Talan er um leik og tónleik. Eisini var krubbuspæl framført.

Spennandi frá I AM

Leingi hevur hon verið á veg, men nú er hon her. Talan er um leingi ventadu floguna hjá I AM, har dugnaskapur og ljóðgóðska renna saman í hægri eind

Nýggjasta flogin á foroyksku tónleikatindinum, er frá spennandi rock-gospel bókinum I AM. Bókurin I AM hevur í meir enn 3 ár bergtikið áhoyrarar kring alt landið. M.a. hava teir luttikið á fleiri Gospel Festivalum, Prix Føroyum, ólavskonsert, live í ÚF og Rock í Føroyum II við vakra sanginum «Last Night».

Nýggja flogin frá I AM hevur heitið «Cast» og eru flestu sangir á enskum. Tó eru tveir sangir foroykskir. Á «CAST» verður dentur lagdur á nýmótans rytmar við góðum svingandi rocki, við guitarleikaranum Mikkjal Hvannastein á odda. Sjálvsagt hevur «CAST» eisini pláss fyri onkrum vokrum og stillum sangi, har sangarin Birgir I. Sigurdsson fær vist sínar sangdygdir.

Flogin er tikin upp í Studio Pegasus í Klaksvík við In-G við knøttarnar. Ljóðgóðska er fyrsta-

floks, har m.a. Óli Poulsen hevur havt meiri enn ein finger við í spælinum. Hann hevur ráðgivið og hann hevur ljóðblandað floguna í Lundgaard Studios í Danmark.

Floguhúsin er ikki sum aðrir floguhúsar. Húsin er gjørdur úr pappi og hevur eitt nýskapandi og tíðarhóskandi snið, ið hóskar væl til tónleikin. - Væl úr hondum greiddur av Høga.

Flogin hjá I AM, er kanska ein av bestu flogunum á foroykska markaðinum í ár. Fleiri sangir fara óivað at rokka høgt á tónleikatindinum og sigast kann, at hetta ártúsund verður endað við einum ordans braki frá klaksvík-sbókinum I AM.

3'arin stendur fyri útbreiðsluni. Flogin fæst til keyps um alt landið og er ein sjálvsøgd jólagáva.

I AM hava heimasíðuna www.iam.fo.

Viðmerking:

Sannleikin kann vera litaður

Góði Arnbjørn

Ja, eg skal beinanvegin viðganga, at eg havi valeyst ikki sagt allan sannleikan um Kuba í teimum greinum, higartil eru prentaðar eftir ferð mína har yviri í heyst. Til tess veit eg ov lítið um landið. Og endaligi sannleikin man vera eitt sindur torgreiddur, hugsi eg. Men tað eg havi skrivað, er satt. Tað stendur rímmarfart! Og meira er eftir. Formaðurin í Felagnum Føroya-Kuba, ger í Sosialinum mikudagin viðmerkingar til okkurt, eg havi fært fram eftir ferð á Kuba. Og hann er, ikki óvantað, púra ósamdur við mær í ymsum, eg greiddi frá. Eg hevði satt at siga ventað tað soleiðis, so mikið væl haldi eg, vit kennast báðir. Men eg má kortini viðganga, at eg eri íiva, hvørt eg skal lippast ella smilast at ter og tini turka-trúgv upp á "Kollveltingina". Eg má tó siga, at eg hevði ventað, at tú fært at koma við eftirfarandi viðmerkingum, tí eg ivist ikki í, at tú veitst betur um støðuna, enn tú letst í havi viðmerkingini. Fyrst finst tú at, at flestu tíðindafólk, sum vitja Kuba, falla í einahvort veit, tú ikki greinar nærri.

Eg skal bara endurta tað, eg fyrr havi sagt við teg, at mær tykir teg vera líka einoyndan í Kuba-spurn-ingum, sum ávisur feroyskur fólkatingsmaður var, tá talan var um Suðurafríka í apartheiditíðini. Eg veit væl, at ter yvirhoyr ikki dámar samanberingina. Men loigið kortini, at bara tit báðir, hvør sín veg, skulu vita, meðan at kalla allar heimurin mistekur seg.

Tað undir meg stórliga, at tú ikki veitst betri um peningaviðurskiptini á Kuba, enn tú letst, tá tú gert viðmerkingar til innøkuna hjá fiskimanninum. Tú vill-leiðir beinleiðis fólk, tá tú sigur ein peso hava sama virði, sum ein dollari.

Tað er soleiðis, at á Kuba verða trí peningavirði brúkt. Peso, peso convertibles og US dollari. Peso-in er so lítill verður, at tað fara umleið 20 til ein dollari. (Flestu ferðabókurnar siga 22).

Myndugleikarnir hava fyrri stuttum - ikki beint eftir kollveltingina - gjørt ein nýggjan penga, sum teir nevna peso convertibles, og sum av lokalu myndugleikum hevur fingið ásett sama virði sum US dollarin. Peso og peso convertibles seðlarnar eru ymskir á líti. Men fólk fáa sína løn útgölda í vanligum peso, og

tí eru 350 pesos, sum fiskarin fær, verður umleið 120.-dansk krónur.

Kuba er einasta land, eg havi vitjað, har eingin áhugi yvirhoyr var fyri egnum pengum. Teir vildu bara hava dollarar, tí teirra egni peso einki virði hevði. Eg vekslaði ongantíð dollara um, tí eingin skoytti um teirra egnu pengar.

Siðan fært tú undir at viðgera handilstongsulin, USA hevur í gildi móti Kuba. Og spyr samstundis, hví eg ikki havi spurt, hví ongur vorur eru.

Hví sanniliga havi eg spurt hví, og svarið, vanliga borgarin gevur, er, at tað er av politiskum ólíkindum. Stutt og greitt. Og tað man vera nærri sannleikanum, enn tær almennu frágreiðingarnar um, at amerikanski handilstongsulin einsamallur hevur alla skuldina. Tað er ov bilig undanfarsla, tí Kuba hevur haft góðar møguleikar at vinna sær handilstamband aðrastaðni, um politiskur vilji var til tess. Tú vísir ju sjálvar á, at tað er bara eitt land í øllum heiminum, umframt USA, sum stuðlar stongslinum.

Og ikki er stongsulin strangari enn so kortini, at til ber at keypa amerikansk ar vorur á Kuba. Bæði Coca Cola og Nike ítróttarklæði, fyrri bara at nevna tvey domi. Fyri US dollarar væl at merkja. Víst stendur á pakninginum, at soda-vatnið er tappað, og klæðini seymað í Mexico. Men móðurfyri-tøkurnar eru úr USA. Nógv ameríkansk ferðafólk vitja Kuba. Og júst nú um vikuskiftið varð stovnað nýggj flogruta beinleiðis millum USA tog Kuba.

Rætt er tað, at amerikannarar ivaleyst vóru rættiliga lorkasligir, tá teir tveittu Kuba í føvningina á Sovjet-samveldinum, heldur enn at taka teir til sín og hjálpa

teimum figgarliga eftir kollveltingina. Men har kundu kubannar sjálvir havt gjørt okkurt seinni, um viljin var. Tí teim-um stendur púra fritt at handla við lond sum til dómis Kanada og Spania fyrri bara at nevna tvey.

Politiska skipanin, sum tú hálovar, er bert gykl. Kuba er einaveldi, og verður stýrt av Fidel Castro sum einhvør annar privatur pýlsuvognur. Og tað veitst tú eisini, Arnbjørn. Alt hatta við vali og politikkarum, sum kunnu sendast heim, er tað bera mjørkatos. Tað er ikki neyðugt at vera nógvur dagar í landinum fyrri at sanna tað.

So kemur tú við vanligu ramsuni av dómum, sum skulu prógva, hvussu væl stendur til á Kuba. Lat okkum taka tvey í somu røð, tú setir tvey upp:

Øll skúlagongd er ókeypis frá fyrsta flokki til universitetið.

Tað er rætt, men her eru skeinur í lakkinum. Siðan 1995 hava Mexico og Vietnam latið kuban-um stílahefti og býantar. Bókur eru mangulvora á Kuba. Og ókeypis morgunmaturin, næmingarnir fyrr fingi, er burtur. Hann noyðast næmingarnir nú sjálvir at gjalda. Ungu kubannarnir, eg tosaði við, halda ikki, at ókeypis útbúgving er nakað verd, tá ein ikki sleppur at brúka hana til nakað. Og arbeidsløysið er stórt, hóast almennu tøluni siga nakað annað.

Øll læknahjálp og sjúkr-ahúshjálp er ókeypis. - Tað er rætt. Men trupulleikin er bara tann, at hospitalsútgærd er so stór mangulvora, at fólk doyggja á sjúkráhusunum av beinleiðis heilivægstroti. - Kuba hevur heimsmet í útbúgving av læknum. Talið er umleið ein til hvorji 200 fólk, sum er umleið helvtin av tí, eitt nú Danmark hevur.

Tað er rætt. Men umstøðurnar hjá læknum og sjúkrasystur á Kuba eru beinleiðis eyðmykjandi. Lønirnar eru so lágar, at læknamir vinna meira við at koyra taxa við ferðafólki um kvöldið og náttina, enn teir fáa í løn á sjúkráhusunum. Og nógvur sjúkrasystur bjóða seg sjálfvar fram til fremmandar ferðamenn á hotellunum í Havana. Av naknari neyð, sambært teimum sjálvum.

Húsaleigan er í mesta lagi 10% av inntøkuni. - Tað er rætt, at hon er lág. Eg skal ikki nevna nakað tal. Men hinvegin eru umstøðurnar, fólk búgva undir, heldur einki at reypa av. Í Havana verður sagt, at umleið 300 hús detta niður árliga. Bara

soleiðis av sær sjálvum. Og myndugleikarnir gera at kalla einki fyrri at hjálpa upp á støðu-na, tí eingir pengar eru til tess.

Skattur er lítill ella eingin. Eftir, at lønin er útgöldin, áti tú at lagt aftrat. Men myndugleikarnir fara við umleið 70% av tí, eitt skip fiskar fyrri. Siðan fær reiðariðið, sum staturin eisini eigur, 20%. Og eftir eru so 10% til mann-ingina. So kunnu vit kalla tað skatt ella beinleiðis rán. Tað er fritt val.

Barnagarðar og vøggustovur eru antin heilt ella næstan ókeypis.

Her skal eg viðganga, at eg havi ikki spurt um júst hetta, so eg veit einki um tað.

Barnadeyðin er 7,1 fyrri hvorjar 1000 nýfóðingar. - Onnur töl siga 10. Men tað er í øllum førum væl lægri, enn fleiri lond, sum annars verða hildin at vera betri fyrri enn Kuba, kunnu vísa á.

Meðallivildurin er 75,5 ár.

Her ert tú heldur varin, Arnbjørn. Álitandi keldur (ikkj almenn kubansk hag-tól kortini) vísa, at hann er heili 79 ár. Tað man vera eitt tað hægsta í heiminum.

Og soleiðis kundu vit hildið fram, sum tú sjálvur tekur til. Men lat tað liggja. Tí vildi ivaleyst fegin, at eg skrivaði eina ferðaforsogn, sum hálvavði góða verðinum og frálíku ströndunum á Kuba. Og tað var eisini frálíkt við strendurnar, skal eg fegin viðganga. Men eg var nú farin sum journalistur, og ikki ferðamaður, at hyggja at, hvussu fólk hava tað í landinum. Og skylda mín sum slíkur er at siga frá tí, eg havi sæð og upplivað, soleiðis sum tað veruliga er. Eg ferðaðist bæði við góðkendum ferðaleiðara og saman vinfólku, eg fekk har yviri. Og eg má sanna, at tað var sum at vitja tvey ymskir lond.

Eg veit væl, Arnbjørn, at vit eru ikki samdir á hesum óki. Og tað er í finasta lagi. Men gott í teg, halt upp at við at siga, at eg lúgvi, bara tí eg við opnum sinni - og eygum - havi vitjað Kuba og greitt frá tí, eg havi sæð og upplivað. Tí vit vita bæði, at tað er satt, sum eg havi skrivað.

Edvard í Skorðini
Jøensen

P.S. Eg má koma niðan á arbeidsplassið hjá tær at ynskja tær gleðlig jól og fáa mær handan kaffimunnin, tú so ofta hevur boðið mær, nú eg eri heima á klettunum kortini.